

3. fejezet

Az intervallum

2. rész – A Sátán és alattvalói, az angyalok és démonok múltja, jelene és jövője

(Terjedelme miatt a 3. fejezetet két részre bontottam, a gondolatmenet folytatása érdekében azonban szükséges az előző rész utolsó bekezdését is újra elolvasni – a ford.):

Az Ige tehát egyértelműen kijelenti, hogy földünk irányításában szellemi és emberi hatalmak is egyaránt részt kaptak; és ennek a két különböző erőternek az összességéből tevődik össze a föld kormányzása. Ahogyan ugyanis Ézsaiás könyvének egyik verséből kiderül, amikor az Úr eljön, két külön irányító testületet fog hatalmától megfosztani, és megbüntetni: „a magasság seregét a magasságban, és a föld királyait a földön” (Ézs 24,21). Ezek közül az előbbieket nyilvánvalóan Sátánt és angyalait jelentik; utóbbiak pedig az antikrisztusi (keresztényellenes) világhatalmakat¹. Krisztus sem fogja megváltoztatni a kormányzás formáját, bár le fogja cserélni az uralkodókat. Ugyanis Ő Maga és Gyülekezete fogja elfoglalni a magasságban lévők seregének helyét, míg a föld királyainak legmagasabb rangja Ábrahám test szerinti magvának fog adadni a földön.

Földi fejedelemségeink közül, úgy tűnik, egyet kivéve mind a Sátán uralma alatt van.

Megdöbentő tény azonban, hogy a világ szellemi erői fölötti rendelkezés joga jelenleg teljesen a Sátán kezében van. Ez a 82. zsoltárból és az Ézsaiás 24,21-ből is kiderül, mivel az Ige mindkét helyen egyértelműen Isten elleni lázadókként írja le a szellemi uralkodókat.

Dániel tizedik fejezetében Perzsia sátáni fejedelméről és Görögország fejedelméről olvasunk; az Úr angyalának azonban, akit Perzsia fejedelme jövetelében akadályozott, nincs ilyen címe. Szavaiból kiderül, hogy az övé nem állandó poszt; őt egy adott feladat miatt küldték, és miután azt elvégezte, visszatér, hogy azután Görögország fejedelme jöjjön elő. És milyen komoly jelentősége van annak, hogy egy kivételével földünk minden égi fejedelme ellenséges vagy közömbös volt vele szemben (Dániel 10,21)! A hatalmas, lázadó birodalom teljes területéről Istennek mindössze egyetlen hűséges fejedelme jött, hogy az Úr angyalának segítségére legyen a sötétség erői elleni harcban. Ez a hűséges arkangyal Mihály volt; és nem is nehéz megmagyarázni jelenlétét a levegő régióiban. Dánielnek azt mondja róla ugyanis az angyal, hogy ő a „ti fejedelmetek”, és utána pedig, hogy ő a „nagy fejedelem, aki néped fiaiért áll” (Dániel 12,1). Úgy tűnik tehát, hogy Mihály Izrael szellemi uralkodója; így amikor Isten kiválasztott Magának egy népet a földön, kivette őket a Sátán fennhatósága² alól, és egyik saját fejedelmét jelölte ki, hogy vezesse és védelmezze őket. Ezért látjuk, hogy ádáz ellenségességgel száll szembe Mihállal a sötétség fejedelme, és személyesen vezeti kétségbeesett támadását az átruházott hatalmi övezet ellen. Egyik győzelmét a Krónikák könyve jegyzi fel, ahol azt olvassuk: „És felállott Sátán Izráel ellen; és rávette Dávidot, hogy számlálja meg Izráelt (1Krón 21,1)”³.

1 Azaz, a kereszténység pogány hatalmait. Mert Izrael átmeneti elutasítása után a föld fölötti uralom hivatalosan a pogányokra szállt, Nebukadnecár személyében (Dán 2,37-38).

2 *Exuszia* (Csel 26,18 és Kol 1,13) – hatalom, felhatalmazás, tekintély, jog, jogosultság

3 A Dániel 10,13.20-ból kiderül, hogy ez valószínűleg úgy történhetett, hogy Mihály vereséget szenvedett, emiatt védelme nem tudott érvényesülni. A 2Királyok 6,16-ban leírtak rávilágítanak arra, hogy úgy tűnik, szellemi harc dúl minden földi eseménnyel kapcsolatban. Amikor ugyanis Elizeus megrémült szolgája közölte mesterével, hogy Dótánt teljesen körbevették a szírek, a próféta mintha azonnal megtekintette volna a szellemi erőket *mindkét oldalon*, és a látvánnyal megelégedve így felelt: „Ne félj, mert többen vannak velünk, mint ővelük!” Az ellenséges sereg megvakítását kétségtelenül az Elizeust védelmező tüzes seregek végezték Isten parancsára, és ez a csoda nyilván azt jelenti, hogy azok, akik a szírekkel voltak, addigra már vereséget szenvedtek.

Zakariás könyvének harmadik fejezetében az egész szembenállás jellegzetes ábrázolását láthatjuk, és a végeredménybe is bepillantást nyerhetünk. Az Úr angyala ugyanis, aki előtt Jósua, a főpap áll, nem lehet más, mint Mihály, Izrael védelmezője; és ott van maga a Sátán is, hogy vádolja Jósuát. Az Úr pedig mint Bíró jelenik meg, aki az Ellenséggel szemben Jósua és Jeruzsálem javára dönt. Ez az ítélet azonban még nem lépett hatályba, mert a Sátán, kitartó és erőteljes támadásaival ezek után a zsidó nép romlását és szétszórását idézte elő; látszólag meghiúsította Isten szándékát, és teljesen visszaszerezte elveszített befolyási területét. Mihály uralma ezért úgy tűnik, jelenleg mintegy fel lett függesztve; de ahogy a prófétai iratokból kiderül, hamarosan újra fölveszi a harcot, és döntő és végleges győzelmet arat⁴.

A sötétség fejedelme ezért óriási hatalmat gyakorol; és ezért olyan van olyan valóságos és súlyos küzdelme a keresztényeknek.

Mindezekből bizonyosan arra következtethetünk, hogy habár Sátán lázadó lett, egyelőre még nem fosztották meg sem hatalmától, sem pozíciójától. Még mindig ő a magasság seregének fejedelme, aki nemzetiségek szerint különböző tartományokra osztja föl a földet, mindegyik fölé kormányzóként egy-egy hatalmas angyalt rendelve, akiknek megszámlálhatatlan alárendelt segít a nemzetek, országok fölötti uralkodásban, az azokban zajló szellemi folyamatok irányításában; és abban, hogy a Sátán akaratához hajlítsák ezeket a folyamatokat. Így kapunk némi elképzelést annak rettenetes valóságáról, amit Pál mond, amikor kijelenti, hogy a mi harcunk nem test és vér ellen van, hanem a küzdelmet a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, a jelen világ sötétségének világbírói ellen, a gonoszság szellemei ellen kell vívni, melyek az égben vannak (lásd: Efezus 6,12).

De ki alkalmas erre? Hiszen bolygónk egész légköre sűrűn be van népesítve egy ellenséges faj olyan lényeivel, akik kimondhatatlanul magasabb rendűek nálunk tudásban és erőben; évek hosszú-hosszú sora óta rendelkeznek tapasztalatokkal az emberiség minden elképzelhető gyenge pontjával kapcsolatban; birtokában vannak annak a mérhetetlen előnynek, hogy számunkra láthatatlanok; és mint szellemi hírszerzők, valószínűleg képesek nem csak a szavaink és külső magatartásunk alapján megítélni bennünket, hanem legbelső gondolatainkat is olvasni tudják; a legtökéletesebb és kudarcot nem ismerő szervezettel működnek együtt; és végül, olyan vezetőjük van, akié a legtökéletesebb bölcsesség és tudás, és akit hatalmas fejedelmek segítenek, ezen kívül olyan sok alattvalója van, hogy ha Lukács emlékeztet leírásában van jelentősége annak a szónak, hogy „légió”, akkor könnyedén megteheti azt is, hogy belőlük hatezret küldjön egyetlen szerencsétlen fogoly őrizetére (lásd: Lukács 8,30).

De az Úr gondot visel az Övéire, és nem hagyja őket védtelenül.

Valóban, ilyen tényekkel szembesülve elájulhatnánk a félelemtől, ha nem tudnánk, hogy van egy nagyobb Hatalom a sötétség fejedelmének minden serege fölött, aki kimondhatatlan szeretettel van irántunk, aki nem csak képes, de vágyik is arra, hogy megvédjen bennünket a pusztítótól, és aki teljesen meg akar szabadítani bennünket a szorongástól, a félelemtől és a veszélytől, amit támadásai okoznak. Mert habár az Úr hivatalosan még nem fosztotta meg hatalmától a lázadót, és még nem hozott létre új kormányzást, nem bízza a világot teljesen a Sátán kénye-kedvére. Isten angyalai behatolnak a levegőég tartományaiba; körülveszik azokat, akik Istent félik, és megvédik őket a gonosz ellenséggel szemben, akinek különben könnyen áldozatul esnének (lásd: Zsolt 34,7). A számuk sem kevés: Elizeus szolgája látta, hogy a hegy tele van tüzes lovakkal és harci kocsikkal Elizeus körül (lásd: 2Kir 6,17). Isten angyalai lettek kijelölve arra, hogy gondját viseljék a gyülekezeteknek, amint azt a Jelenések első három fejezetében látjuk. Sőt, a kormánypalcát néha Sátán leghatalmasabb fejedelmeinek kezéből is kiragadják, és valamelyik földi királyságot egy ideig Istennek egy angyala veszi az uralma alá. Ahogyan épp az imént láttuk, ez volt a helyzet a perzsa

---

4 Dániel 12,1; Jelenések 12,7-9

birodalommal is, amikor az Úr a világi hatalmat fogságban lévő népe számára kedvező módon használta fel (lásd: Dániel 10,13).

A természeti elemek mozgását valószínűleg Sátán irányítja.

Első pillantásra úgy tűnhet, hogy az elemek fölötti uralmat Isten nem hagyta teljesen a lázadók kezében, mert a Jelenésekben a vizek angyala nem hangzik hitehagyottnak, amikor így szól: „Igazságos vagy te, a Szent, aki vagy, és aki voltál, hogy így ítéltél; mivel szentek és próféták vérét ontották ki, te is vért adtál nekik inni: megérdemelték” (Jel 16,5-6). Olyan valakinek a szavai ezek, aki már régóta sóhajtozott és vajúdott amiatt a rengeteg gonoszság miatt, amit látott, és most végre eljött az igazságos ítélet, mely győzelmet arat fölöttük. Az az angyal pedig, „akinek hatalma volt a tűzön”, nyilvánvalóan szintén Isten egyik fejedelme (Jel 14,18).

Mivel azonban csak a végidők kapcsán találkozunk e kettővel, és azokkal, akiket János látott a föld négy szelét tartani (Jel 7,1), valószínű, hogy Isten őket a Sátán szolgáit követően jelölte ki, hogy az eljövendő harag végrehajtásában felhasználhassák a birtokukba vett természeti elemeket. Mert amíg az ördög nincs elűzve levegőégbeli trónjáról, valószínű, hogy legalábbis jelentős mértékben ő gyakorolja az uralmat a légköri jelenségek fölött. Jób könyvében azt látjuk, hogy akár még a villámokkal is bánik, mert intésére „Isten tüze esett le az égből, és égés támadt a juhok közt és a legények közt, és megemésztette őket”. Amikor pedig több évszázaddal később Urunk felébredt a hajóban, és rendreutasította a szeleket és a tengert (Mt 8,26), nem feltételezhetjük, hogy pusztán a szélökést vagy az értelemmel nem bíró hullámokat fedtte meg; hanem sokkal inkább a levegő és a víz gonosz szellemeit, melyek együtt felkorbácsolták a vihart.

A világ általános állapota, melyet jelenlegi szellemi uralkodóinak lázadása okozott, és Isten részleges közbeavatkozása.

Isten Igéjéből tehát az a kép tárul elénk, hogy evilág ura az egész földet tartományokra osztotta föl, és szisztematikusan kormányozza és irányítja kormányzóival, tisztviselőivel és számtalan alárendeltjével együtt. Ez a szervezet működik hát a világban, mely ugyan tökéletes önmagában, de egyes emberek, gyülekezetek, és néha egész nemzetek védelme érdekében folyamatosan megzavarják olyan behatások, melyek egy hatalmasabb erőtől származnak. Ennek a két behatásnak a végeredménye adja ki a világ mostani állapotát; egy olyan állapotot, mely általánosságban véve és rendszerszinten gonosz és istentelen, de számos egyéni kivétel van; sőt időnként igen nagy kiterjedésű helyi változások történnek, melyeket reformációknak vagy ébredéseknek nevezünk; amikor itt és amott a sűrű sötétség megvilágosodik egy-egy fényesen világító lámpásnak köszönhetően; száraz sivatag, de nem oázisok nélkül; örökké nyugtalan tenger, melynek felületén a legjellegzetesebb vonás annak a szellemnek a széles áramlata, mely most az engedetlenség fiaiban működik, de néhány rejtett áramlás az ellenkező irányba halad.

Ezékiel próféciája Tírusz fejedelmével és királyával kapcsolatban. Ez a két cím nem ugyanarra a személyre vonatkozik.

Lapozzunk most Ezékiel 28. fejezetéhez, melyből talán egy kicsit többet is megtudhatunk erről a rejtélyről. A fejezet első tizenkilenc verse egy nagyon figyelemreméltó, de bizonyos mértékben homályos próféciát tartalmaz, mely két külön részből áll: az egyik Tírusz fejedelmének szól, a másik pedig gyászének Tírusz királyáról. Nem férhet hozzá kétség, hogy ez a két cím két külön személyre vonatkozik, és nem pusztán ugyanannak az embernek a különböző megszólításai. A fejedelemnek szóló szövegben ugyanis nincs semmi, amit ne lehetne egy emberi uralkodóról elmondani; a király azonban nyilvánvalóan emberfeletti. A fejedelemről azt mondja, hogy idegenek keze által ölik meg, és itt az a szó szerepel, ami a karddal vagy lándzsával való átdöfést jelenti. A királyt azonban tűz fogja megemésztetni, és hamuvá fogják tenni a földön.

A Tírusz fejedelméről szóló igék magyarázata.

Az első tíz verssel kapcsolatban nincs okunk arra, hogy ne Tírusz akkori uralkodójára vonatkoztassuk, kinek neve, mint azt Josephus Flaviustól megtudjuk, Ittiobalus volt. Tíruszt egy sziklás kis szigetre építették a szárazföldtől körülbelül félmérföldnyire, és nagyon megerősítették. Ezért mutatja be úgy az Ige Ittiobalust, mint aki tenger övezte városának erőssége miatt felmagasztalja magát, és abbéli elbizakodottságában, hogy mennyire megközelíthetetlen a lakóhelye, ahhoz az Istenhez hasonlítja magát, aki az egek fölött ül; az Ige pedig iróniát alkalmazva szól hozzá, mondván, tán bölcsőbb, mint Dániel, akinek világraszóló hírneve volt akkoriban; önteltsége pedig nyilván bölcsességének, kereskedelmi sikereinek és a megszerzett anyagi javak bőségének tulajdonítható. Amiért azonban olyan okosnak tartotta magát, mint amilyen Isten, ezért eljön rá a legkegyetlenebb nemzet, a káldeusok; és amikor arra kerül sor, hogy átdöfik, akkor végül rájön, hogy bizony csak ember ő és nem isten.

A prófécia idáig könnyen érthető; és tudjuk, hogy röviddel ezután Nebukadneccár megostromolta Tíruszt. Érdekes, hogy a későbbi időkben a tírusziak azzal hízelegnek Heródesnek, hogy a hangja egy isten hangja, nem emberé, és sokkal nagyobb büntetést hoznak rá ezzel, mint ami saját egykori fejedelmüket érte (Csel 12,20-23).

A prófécia többi része valószínűleg az Antikrisztusra vonatkozik. A feltevés indokai.

Tírusz királyának gyászéneke (Ezékiel 28,11-19) azonban már nem szolgál ilyen készséges magyarázattal, mert olyan kifejezéseket tartalmaz, melyek nem alkalmazhatók egyetlen halandóra sem. Ha megpróbálnánk ezeket a szokásos módon pusztán szófordulatnak tartva kimagyarázni, az azt jelentené, hogy nem vesszük komolyan az Isten Igéjét. Nincs jogunk ahhoz a tisztességtelen módszerhez, mellyel megszabadulhatunk a nehézségektől; mely lehetővé teszi az emberek számára, hogy gyakorlatilag bármilyen kívánt jelentést levezessenek egy-egy igeszakaszról; és amely az egész Bibliát megoldhatatlan rejtéllyé teszi ahelyett, hogy nyilvánvalóvá tenné a közléseit. Ha szükséges, inkább el kell ismernünk, ha elképzelésünk sincs valaminek az értelméről.

Van azonban egy bizonyos típusú prófécia, mely különösen a Zsoltárokból gyakori, amelyekben a próféta először valamilyen aktuális dologról beszél, majd a Szellem az utolsó idők valamilyen különleges eseményéhez ragadja, melynek az ő saját napjaiban történt eset a halvány előképe. Ha tehát ezt az alapelvet alkalmazzuk az előttünk lévő szakaszra, azonnal szíven üt az előképszerű hasonlóság Ittiobalus önhittsége és a bűn emberének az önhittsége között, akiről Pál apostolnál olvasunk: „aki magát ellene veti és fölibe emeli mindannak, ami Istennek vagy isteni tiszteletre méltónak mondatik, annyira, hogy maga ül be az Isten templomába Isten gyanánt, mutogatván magát, hogy ő Isten” (2Thess 2,4). Lehetséges, hogy Tírusz királya, aki különbözik földi előképétől, a fejedelemtől, lehet a végső, nagy Antikrisztus? Próbáljuk ki a kulcsot, és nézzük meg, hogy beleillik-e a zárba.

Először is: van-e bármilyen indoka annak, hogy az Antikrisztust Tírusz királyának nevezzék? Nyilván van. Tírusz ugyanis Palesztinában van⁵, és a fejezet második verse azt mondja, hogy „a tenger közepén” ül. Ha most odalopozunk Dániel prófeciájához, a kedve szerint cselekvő királyhoz, azt fogjuk látni, hogy az a pusztító „bemegy a dicsőség országába, és felvonja sátorpalotáját a tengerek között” (Dán 11,41-45). Más szóval, ez azt jelentheti, hogy meg fogja szállni Palesztinát és Tíruszban telepszik le.

Van azonban egy jelentőségteljes váltás a Tíruszt leíró kifejezésekben. Amit Ezékiel a fejedelemnek mond, abban az szerepel, hogy a város „a tengerek közepén”, szó szerint, „a tengerek szívében”

---

5 A fordítás alapjául szolgáló, ötödik kiadás 1889-ben jelent meg; Türosz (mai nevén Szúr) jelenleg Libanon egyik nagyvárosa (a ford.)

van, azaz minden oldalról víz veszi körül (Ezékiel 28,2). Ismeretes pedig, hogy korábban, egészen Nagy Sándor ostromáig Tírusz sziget volt. Most azonban félsziget, és valószínűleg a jövőben is így lesz, az Antikrisztus napjaiban; ezért használja Dániel azt a kifejezést, hogy „tengerek között” (Dán 11,45). Így megmagyarázható az összefüggés az Antikrisztus és Tírusz között.

A gyászének egyes kifejezései, amennyire tudhatjuk, egyedül a Sátánra vonatkozhatnak. Az Antikrisztus azonban a megtestesült Sátán lesz.

De mit mondjunk magáról a gyászénekről? Mert olyan állítások vannak benne, melyek nem vonatkozhatnak egyetlen halandóra sem, még Ádámra sem. Ősatyánk bizonyosan az Édenben és az Isten kertjében volt; de nem olvasunk olyat, hogy mindenféle drágakő borította volna el; nem tudjuk, hogyan nevezhették volna a felkent kérubnak; nem hallunk olyat, hogy Isten szent hegyén lett volna, sem olyat, hogy tüzes kövek között járt. Amennyire meg tudjuk állapítani, csak egyvalaki lehet, akire ráillhetnek az ebben a szakaszban használt kifejezések, és ez nem más, mint a Sátán; a többi leírást pedig mind az Antikrisztusra lehet érteni.

De miért van ez a furcsa kavarodás? Miért utal vajon az Ige erre a két titokzatos alakra úgy, mintha mindkettejük múltja és személyisége egyetlen lényben olvadna össze? Nem nehéz magyarázatot találni erre. A Biblia tanulmányozása révén megtudhatjuk, hogy minden emberi energiát szellemi behatások keltenek fel és irányítanak. Ha Isten gyermekére Isten Szelleme leszáll, képessé válik megcselekedni Isten akaratát. Ha azonban elveszítjük az Őtőle való függésüket, az imádságban pedig megrestülünk, kitesszük magunkat annak, hogy gonosz szellemek kerítsenek hatalmukba, és félrevezessenek bennünket; mindez pedig nagyon komoly következményekkel jár. Így befolyásolta a Sátán egyszer Dávidot, ami majdnem az ő és népe életébe került (1Krón 21), bár a végső pusztulás nem következett be; mert Isten legerőtlenebb szentjének esetében sem érheti el ezt az ördög. A gonoszok azonban teljes mértékben ki vannak szolgáltatva annak a szellemnek, mely most az engedetlenség fiaiban működik (Ef 2,2).

Mármost, míg kétségkívül a gonosz angyalok és a démonok végzik az emberiség befolyásolásának általános munkáját, könnyen elképzelhető, hogy bármikor, ha valamilyen univerzális jelentőségű ügy forog kockán, legmagasabb vezetőjük, aki mindnyájukat túlhaladja ismeretben és hatalomban, maga veszi kezébe a komoly erőfeszítést igénylő munkát. Így lehetett, hogy Urunk első eljövetelekor, amikor a sötétség fejedelmének órája eljött, maga a Sátán ment be Júdásba, és irányította szörnyű büntetének elkövetésére (Jn 8,27). Tehát, amikor az Ellenség utolsó nagy mesterműve, az Antikrisztus megjelenik, akinek az eljövetele, ahogy Pál írja, a Sátán munkája lesz (2Thessz 2,9), és akinek a Sárkány át fogja adni az erejét, trónját és hatalmát (Jel 13,2), logikus feltételezni, hogy azt az embert személyesen az ördög fogja megszállni, és a hatóerejét számára biztosítani. Így pedig összetett lény lesz, részben emberi, részben emberfeletti; egyszerre Tírusz királya és felkent oltalmazó kérub; így másolja a Sátán Urunk testet öltését. Így eltűnnek a nehézségek ezzel a próféciával kapcsolatban; a gyászének kusza hálóját kibogoztuk. Ugyanis könnyen érthető, ha meglátjuk, hogy egyszer az emberi, egyszer a sátáni oldaláról beszél az Antikrisztusnak.

Az sem kell, hogy ez a kettős megszólítás különösnek tűnjék számunkra: mert hasonlót látunk a Sátán legelső említésekor is a Bibliában, amikor éppen egy kígyó testében indul romboló munkájára. Ezt követően pedig Isten igazságos ítélete látszólag egyedül a kígyónak szól, de valójában magában foglalja a hatóerővel ellátott hulló és a benne lévő ördög büntetését is. Így teljes a párhuzam az előbb vizsgált igeszakaszunkkal.

A gyászének részletei. Sátán kiválósága bölcsességben és szépségben.

A gyászénekhez való kulcsunkkal haladjunk most tovább a részletek irányába! Az első mondat – legalábbis elsősorban – a Sátánra vonatkozik, akiről azt mondja, hogy a tökéletesség példaképe lett, bölcsességben és szépségben egyaránt (Ez 28,12), kinek óriási birodalmára gyakran utal a Szentírás, és ahogy már láttuk, könnyen lehet, hogy magában foglalja az egész naprendszerünket. Nála nagyobb vagy akár csak egyenlő méltóságú angyali hatalom létét nem fedi fel előttünk az Ige. Maga Mihály arkangyalról is úgy mondja Júdás, hogy a sötétség fejedelmével szemben megadta a magasabb rangúnak járó tiszteletet, ami, legyen az bármennyire gonosz is, jár neki, míg Isten hivatalosan meg nem parancsolja az elmozdítását (Júd 9). Ha tehát a Sátán valóban ilyen magasfokú teremtmény, akkor Isten tökéletes királyságában is, ahol nincsenek olyan rendellenességek, mint nálunk, ugyanúgy felülmúlná alárendeltjeit bölcsességben és szépségben, mint amennyire rangban is.

Édenbe lett helyezve, mely nem az Ádám Édenjére, hanem a Jelenésekben leírt Új Jeruzsálemre hasonlít.

A következő bekezdésből kiderül, hogy Sátán az Édenben volt, Isten kertjében (Ez 28,13). Megjelent ugyan Ádám Édenében is, de ott már nem Isten szolgájaként, hanem úgy, mint hitehagyott és gonosz szándékú szellem, aki csak arra vár, hogy megronthassa az új teremtést. Ezért az ebben a szakaszban szereplő Éden egyrészt nyilván sokkal korábban létezett, másrészt egyáltalán nem is hasonlít arra, amelybe Isten Ádámot helyezte. Hiszen nem szemre kívánatos és eledelre jó gyümölcsfákról olvasunk, hanem a legszembetűnőbb jellegzetesség benne a Sátán befedése vagy betakarása, mely a leírás szerint aranyból és mindenféle drágakőből készült valamilyen pavilon vagy palota lehetett.

Míg ez a leírás semmilyen módon nem emlékeztet bennünket a Paradicsomra, megdöbbenően hasonlít viszont az Új Jeruzsálemre, mely szintiszta aranyból készült, mintha átlátszó üveg lenne, az alapjai mindenféle drágakőből vannak kirakva, jáspisból a falai, kapui pedig gyöngyből. És ne feledjük, hogy ez a város az elsőszülöttek gyülekezetének szánt lakóhely, akik magasabb rendű szellemi lények lesznek, az angyalokhoz hasonlóak (Lk 20,36). Ezek Krisztussal, aki az ő Fejük, ugyanazt a hatalmat fogják gyakorolni, mellyel Sátán és angyalai most oly erőszakosan visszaélnék (Jel 5,10).

Hatalmas fejedelem volt teremtésének napjától kezdve.

A vers hátralévő részét így kellene fordítani: „Csörgő dobjaid és fuvoláid aranyból készültek, ez mind elkészült már a teremtésed napján” (Ez 28,13 – Katolikus ford.). A zene a királyi pompa egyik szükséges tartozéka. Dániel harmadik fejezetében felsorolja a különféle hangszereket, melyek jelzésére le kellett borulni a király előtt (Dán 3,5); az Ézsaiás 14-ben pedig azt írja, hogy Babilon királyának pompája és lantjai zengése vele együtt ment a sírba (Ézs 14,11). Sőt, kürtzengés kísérte Magának Istennek a megjelenését a Sínai-hegyen (2Móz 19,16), és az arkangyal harsonája fog megszólalni az egész Föld Királyának dicsőséges visszatérésekor.

Úgy tűnik tehát, hogy ez a tagmondat azt jelenti, hogy a Sátánt teremtése pillanatától a királyi méltóság ismertetőjelei vették körül; és hogy tudatára ébredésének pillanatában a lég telve volt azok örvendező muzsikájával, kiket Isten arra jelölt ki, hogy előtte álljanak.

A Magasságos Isten papja is volt, és az Isten trónjának zsámolyánál volt a helye.

A következő versben továbblépünk Sátán királyi méltóságától a papi méltóságára (Ez 28,14). Isten rendeléséből a Sátán felkent oltalmazó (befedő, betakaró) kérub volt. A „felkent” kétségtelenül a felkenetés olajával való felszentelést jelenti; míg a kérubok valószínűleg a legmagasabb rangú mennyei lények, akik a legközelebb ülnek Isten trónjához, és akik a világegyetemet vezetik Isten dicséretében (Jel 4,9-10; 5,11-14). Lehetséges, hogy azonosak azokkal a trónusokkal, akikről Pál

beszél a Kolossé levél első fejezetében (Kol 1,16). Az a kifejezés, hogy „mely betakar”⁶ azokra a kérubokra is utalhat, melyek a szövetség ládáját fedték be; de természetesen nem tudjuk meghatározni pontosan, hogy mit jelenthetett a Sátánnak ez a tisztsége. Általánosságban véve úgy tűnik, hogy alárendeltjeit vezette Isten dicséretében.

Azt is olvassuk, hogy Isten szent hegyén volt, és a tüzes kövek között járt (Ez 28,14). Isten hegye nem más, mint Isten látható dicsősége jelenlétének a helye, ahol Isten főpapja áll, hogy szolgáljon Neki. A tüzes köveket a következőképpen magyarázhatjuk. Tudjuk, hogy a kérubok helye közvetlenül a trónus zsámolyának dicsősége alatt van (Ez 1,26). Mármost, amikor Mózes fölvitte Áront, Nádábot, Abihút és Izraelből hetven vént a Sínai-hegyre, „meglátták Izrael Istenét; és lábai alatt valamit, ami olyan volt mintha zafírtéglából készült volna, és oly ragyogó, mint maga az ég” (2Móz 24,10 – Kecskeméthy ford.). „Az Úr dicsősége pedig úgy látszott, mint egy megemésztő tűz a hegy csúcsán” (2Móz 24,17). Ez a zafírtéglából készült valami és a megemésztő tűz talán ugyanaz, mint a tüzes kövek; és ha igen, akkor az, hogy a Sátán ezek közepette volt, azt jelzi, hogy az Isten trónjához való közelség teljes kérubi kiváltságát élvezhette.

Teremtésekor Sátán minden útjában tökéletes volt.

A következő vers azt mutatja, hogy nem Isten a gonosz szerzője (Ez 28,15). Hiszen teremtésekor még a sötétség fededlme is feddhetetlen volt minden útjában, és az is maradt, míg gonoszság nem találtatott benne, és elbukott.

A „nagyarányú kereskedésed” kifejezés magyarázata.

Ami ezután következik, már nehezebb. „Kereskedelmed nagysága miatt bensőd erőszakossággal telt meg, és vétkeztél. Azért levetettelek az Isten hegyéről, és elkergettelek, te oltalmazó kerúb a tüzes kövek közül” (Ez 28,16, Károli rev. 2011).

A vers első része lehet, hogy egyedül az Antikrisztus emberi oldalára vonatkozik, ugyanis arra találunk próféta utalást, hogy a kereskedelem a végidők egyik fő jellegzetessége lesz (Jel 18,11-19). A világtörténelemben számos példáját láthatjuk, milyen erkölcsromboló hatása volt mindig is a nemzetekre, ha azok teljesen a kereskedelem felé fordultak, mert ennek növekedésével a luxus, a család és az erőszak is mindig megjelent.

Új fordítási javaslat és valószínű magyarázat.

Mindazonáltal ez az első rész is utalhat a Sátánra valamilyen rejtélyes módon, amit még nem tudunk teljesen megmagyarázni, hiszen csak a halvány körvonalait tudjuk megállapítani ezeknek a szellemi dolgoknak. Bizonyos, hogy egy ilyen szó alkalmazását a szövegkörnyezetnek is alá kell támasztania, és ha az Authorised Version fordítása homályosnak tűnik, egy lehetséges változtatással nagyon is elfogadható magyarázathoz jutunk. A szó gyökerének⁷ vizsgálata által megállapítható ugyanis, hogy „kereskedés”-nek, „kereskedelem”-nek fordított szó ártó, rágalmozó beszédek terjesztőjét is jelenti, és tudjuk, hogy maga az a név is, hogy ördög (diabolosz) vádlót, rágalmozót jelent.

Azt pedig, hogy a Sátán valóban bevádolja Isten előtt az embereket cselekedeteik és indítékaik alapján, Jób könyvéből tudhatjuk. És szintén Jób életén keresztül pillanthatunk bele abba a kegyetlen erőszakosságba, mely ezeket a vádakat követi minden alkalommal; hogy Sátán egész fejedelemsége az igazságtalanság birodalma lett, melyben Isten szolgálait nyomorúság, szenvedés

6 A magyar bibliafordításokban „oltalmazó”-nak fordított *száhhah* szó jelentése: befed, betakar, letakar, beburkol, befed, megvéd. (a ford.)

7 *Ráhal* (ige): körbejár – 1) kereskedelem céljából, 2) rágalmozás céljából. *Ráhal* (főnév) = kereskedő; *ráhíl*: rágalmozó. Az Ezékiel által használt szó (*röhullá*) ezért bármelyik jelentésre utalhat.

éri, a gonoszok pedig rendszerint virulnak. Az Úr ugyanis megengedi a dolgoknak ezt a mostani állapotát, mert az Ő gyermekeinek szükségük van az olvasztókemencére⁸, hogy megtisztítsa őket a salaktól; de azután bizonyos, hogy számon kéri minden bánatukat és minden könnyüket rágalmazó vádlójuk kezén.

A Jelenések 12. fejezetéből megtudjuk, hogy az Úr végül véget fog vetni Sátán rágalmazásainak azzal, hogy elküldi Mihályt, hogy űzze el őt magasban lévő trónjáról, és úgy, ahogy van, vesse ki a mennyei helyekről. És abban a pillanatban, hogy lezuhan égbeli uralmából, hatalmas hang szól a mennyben: „Most lett a mi Istenünké az üdvösség, az erő és a királyság, a hatalom pedig az ő Krisztusáé, mert levettetett testvéreink vádlója, aki a mi Istenünk színe előtt éjjel és nappal vádolta őket” (Jel 12,10 – ÚF). Ez a kiutasítás valószínűleg azonos azzal, melyet szövegünk is említ. Ugyanis, ha azt a fordítást használjuk, hogy „rágalmazó” vagy „vádoló”, pontosan ugyanazt az okot kapjuk, ami miatt Ezékielnél ki lett űzve, mint a Jelenésekben.

Sátán bukását a büszkeség okozta.

A következő vers értelmezése nem jelent nehézséget (Ez 28,17). Mivel a Sátán szíve felfuvalkodott a szépsége miatt, és megrontotta bölcsességét fényessége miatt, arra következtethetünk különösen is Pál figyelmeztetéséből: – „Ne újonnan megtért ember legyen, nehogy felfuvalkodva az ördöggel azonos ítélet alá essék” (1Tim 3,6 – ÚF).

Úgy tűnik, a saját fensőbbességében való büszkeség indította ezt a csodálatos teremtményt arra, hogy saját maga felé fordítsa azt az imádatot, melyet hivatala szerint mindenható Teremtője felé kellett volna irányítania. Isten ítélete azonban, mely birodalmára sújt, már kész: hatalmának véget vetnek, befolyását megszüntetik az angyalok, kiknek nem tud ellene szegülni, mert azok a Magasságos Isten erejével és hatalmával járnak; lehet, hogy már látja Mihály seregeit a végső támadásra gyülekezni, mellyel kiűzik őt a mennyből; és tudja, hogy az Isten Fia ezután utolsó földi erősségéből is kiveti, és átkozott és tehetetlen alakját a feneketlen mélységbe taszítja. Ekkor végre ténylegesen megérzi maga is, és meglátja az egész világmindenség is, mennyire nem ér fel még a legnagyobb, legbölcsebb és legszebb teremtmény sem a hatalmas és örökké áldott Teremtővel, Aki egyedül méltó, hogy Övé legyen a dicsőség, a tisztelet és a hatalom.

A prófécia vége, mely a Sátán és az Antikrisztus együttes bukására utal, most nem érint bennünket, mert jelenleg nem a jövőbeli, hanem csak a múltbeli eseményeket vizsgáljuk.

A gyászénekekben olvasható történet összefoglalása.

Már csak az van hátra számunkra, hogy összeillesszük mindazt, amit ebből a részből megtudtunk. Ha magyarázatunk helyes, a következő történet bontakozik ki:

Isten az összes teremtménye közül a Sátánt alkotta a legszebbnek és legbölcsebbnek világmindenségének ebben a részében, és a világ és a levegő hatalmasságának fejedelmévé tette. Mivel bölcsességét főként abban kellett volna használnia, hogy Isten akaratát és útjait tegye érthetővé a többi teremtmény számára, lehetséges, hogy ezért prófétai szolgálat is volt az övé. Édenbe, illetve egy gyönyörűségekre területre helyezték, de mind a kettő korábbi a Mózes első könyvében található Édennél – mert Sátán tökéletes volt minden útjában, amikor belépett oda – ezen kívül ez a hely teljesen máshogy nézett ki; sokkal inkább a Jelenésekben leírt Új Jeruzsálemre emlékeztet.

Az a kevéske információ, amit erről az Édenről olvashatunk, talán a mennyei sátor jellegzetességeit mutatja be. Az 1Mózes második fejezetéből az derül ki ugyanis, hogy az Éden egy területnek a neve, a kert pedig azon belül egy körülhatárolt rész volt (1Móz 2,8). Ezt az analógiát követve három

körülhatárolt területet fedezünk fel Sátán lakhelyén: Édent, Isten kertjét és Isten szent hegyét, mely könnyen lehet, hogy a sátor külső udvarának, a szentélynek és a szentek szentjének felel meg. Ezt a feltevést pedig megerősíti, hogy azt Ige szerint a Sátán Isten szent hegyén mint felkent, oltalmazó (betakaró) kérub volt; éppen ahogyan a ládát betakaró kérubokat elhelyezték a szentek szentjében.

A Sátán tehát úgy tűnik, hogy területének főpapja volt, aki Isten jelenlétének közelségében lakott aranyból és drágakőből álló csodálatos palotájában; éppen úgy, ahogyan az izraelita főpap Jeruzsálemben lakott a templom közelében.

A Sátán királya is volt ennek a területnek, mivel Isten már teremtésekor a legnagyobb tisztesség helyére állította, nem pedig egy alacsonyabb rangról emelkedett fel oda. Végül pedig tökéletes volt minden útjában, és úgy tűnik, ez így is volt még egy ideig.

Mindez nyilvánvalóan bukása előtt történt, és a mostani világ megalkotása előtt. Ezért egyedül azt vonhatjuk le következőképpen, hogy Sátán szorosan kapcsolódik földünkhöz, és hogy múltjának egy jelentős része jócskán visszanyúlik az Ádám előtti időkbe.

Ennélfogva úgy tűnik tehát, hogy Sátán a világ kinevezett prófétája, papja és királya volt, de lázadónak bizonyult. Ezért az Úr Jézus kijött az Istenségből, hogy magára vállalja azokat a tisztségeket, melyekkel Sátán visszaélt, és helyreállítsa a zűrzavart.

A hasonlóság aközött, ami a Sátán tisztsége volt, és amit Urunk részben már Magára vett, és rövidesen teljes mértékben gyakorolni fog, annyira megdöbbentő, hogy ebből kiindulva a következőket állapíthatjuk meg: 1) a Sátán visszaélt prófétai, papi és királyi magas tisztségével, és ezáltal teljes hatalmi területét bűnbe vitte, és legalábbis annak földi részét is pusztulásba, amire az 1Mózes 1,2 utal; 2) amikor az engedelmisségben való visszatérése lehetetlennek bizonyult – esetleg az új teremtéssel szembeni viselkedése miatt, ami pedig lehet, hogy a bűnbánat lehetőségét kínálta volna neki – és amikor senki más teremtmény nem volt található, aki képes lett volna helyreállítani a zavart, az Úr Jézus Maga lépett elő az Istenségből, hogy a saját kezébe vegye azt a hatalmat, mellyel Sátán visszaélt, és magánál tartsa, míg a lázadást teljes mértékben el nem fojtja, és annak minden nyomát el nem törli.

A prófétai és papi tisztséget már gyakorolja az Úr, de a királyét még nem. Mert ha azonnal magához vette volna a királyi pálcát, az teljes pusztulással járt volna minden élő számára, mert mindnyájan vétkeztek, és minden bűnöst ki kell vetni királyságából az olthatatlan tűzre. Ezért volt szükséges először félretenni az útból azoknak a romlottságát, akiket meg akart menteni. Ezért jött el a világba az Úr, hogy saját Magát feláldozva ezt megtegye; és most, miután parancsot és erős bátorítást hagyott nekünk, hogy hogyan viselkedjünk a távollétében, és hogy folyamatosan vigyázzunk és várjuk az Ő visszatérését, felvitte vérét a mennyei szentek szentjébe, hogy ott jelenjen meg Isten előtt értünk. Ezt elvégezve, el fog jönni a földre másodszor is, hogy kiragadja a hatalmat a Sátán kezéből; és miután elpusztította azt, amit nem lehetett meggyógyítani, mindazt, ami a teremtésből megmaradt, tisztaságba és rendbe állítsa vissza.

A helyreállítás idejéről szóló próféciaik alapján ezért sejtésünk lehet arról, hogy milyen volt a Sátán Ádám előtti királysága.

Látva tehát azt, hogy a kormányzás, melyet Krisztus hamarosan a vállaira fog venni, teljesen azonosnak tűnik azzal, ami egykor a Sátánra lett bízva, és hogy amit Isten elsőként elrendezett, az szükségszerűen tökéletes volt, az a valószínű, hogy amikor a helyreállítás ideje eljön, a dolgok eredeti rendje lesz visszaállítva Krisztus ezeréves királyságában.

Amennyiben ez tényleg így van, akkor könnyen megállapíthatjuk, körülbelül milyen lehetett a Sátán Ádám előtti világa. Mert az ezeréves királyságban Krisztus és az Őhöz hasonlóvá vált tagokból

álló gyülekezete fog uralkodni a mennyei helyekről a föld és lakói fölött. Valószínűleg tehát, a messzi korokban, még az Isten elleni lázadás legelső gondolata előtt a Sátán is mint irányító fő és a Mindenható által kinevezett kormányzó uralkodott a föld büntelen lakói fölött a hozzá hasonló természetű dicsőséges lények segítségével; ugyanakkor alattvalóit a dicséretben vezette, és a végtelenül bölcs Teremtő dolgait magyarázta nekik.

Dicsőségének súlya azonban több volt, mint amit el tudott volna hordozni, felfuvalkodott a szíve a büszkeségtől, az engedelmségből pedig kiesett. Utána angyalai között is kétségtelenül felütötte fejét a romlás, mely így utolérte végül azokat is, akik testben voltak a földön. Hogy Isten milyen hosszan tűrte ezt, milyen figyelmeztetéseket és lehetőségeket adott nekik a megtérésre; hogy bármelyikük igénybe vette-e irgalmát; és vannak-e most olyan szent angyalok, akik időről időre meglátogatják egykori lakóhelyüket – az ilyen és ehhez hasonló kérdésekre csak a saját emberi fajunk analógiája alapján feltételezhetjük a választ. De az, hogy ezeket a kérdéseket csak föltenni tudjuk, mutatja, hogy mennyire jogosan írja az Ige, hogy minden bölcsességünk ebben az életben a legjobb esetben is csak részleges ismeret, és milyen csodálatos lesz, amikor az eljövendő korban a mostani hiányos információink kiegészülhetnek még bolygónk múltját illetően is.

Sátán alattvalóinak két rendjét megtaláljuk az Újszövetségben is. Az „ördög” szó használata és jelentése.

Mindazonáltal meg tudjuk állapítani az Újszövetségben Sátán két alattvalói rendjének világos nyomait: a szellemieket és azokat, akik testben voltak. Három különböző megnevezést használ ugyanis az Ige a sötétség birodalmának lakóira. Az első a *diabolosz*, az ördög, melyet ebben az értelemben soha nem használ többes számban az Ige, és mindig magára a Sátánra vonatkozik. Szó szerinti jelentése: „uszító”, „rágalmazó”, „vádoló”. És mennyire ráillik ez a név arra, aki azóta rágalmazza Istent az ember előtt, mióta ősszüleinket romlásba vitte, és folytatja azóta is azáltal, hogy az Istennel szembeni keménység és az Őt illető gonosz feltételezések áradatát önti szüntelenül az emberi szívekbe! És nem áll meg ennél, mert amikor a föld lakóiról jelentést tesz, akkor az embert is rágalmazza Isten előtt. Azt állítja például, hogy az önzés volt Jób igazságosságának egyetlen mozgatórugója (Jób 1,9-11); azt kívánja, hogy Pétert megrostálhassa (Lk 22,31); vádol bennünket és testvéreinket Isten előtt éjjel és nappal (Jel 12,10). Az a név tehát, hogy ördög, egyedül a Sátánra vonatkozik, mert ő az egyedüli gonosz hatalom, mely az emberek cselekedeteit közvetlenül Istennek jelenti.

Az ördög angyalai.

Másodikként a Sátán angyalairól találunk említést (pl. a Mt 25,41-ben), akik kétségtelenül azok a szellemi intelligenciák, akiket Isten arra jelölt ki, hogy segítsék a Sátánt a kormányzásban, és akik úgy döntöttek, hogy követik őt a bűnbe. Valószínűleg ezek alkotják a sötétség fejedelemségeit, teljhatalmait és viláгурalkodóit (Ef 6,12).

A démonok, akik nem angyalok, hanem test nélküli szellemek.

Azonban a Sátán alárendeltjeinek egy másik csoportját sokkal gyakrabban hozza elénk az Ige, ezek a *daimónia*, azaz, a démonok; és komoly zavart okoz, hogy sok bibliafordítás ezt hibásan úgy hozza, hogy „ördögök”. Bizonyos mértékben elkerülhetjük azonban ezt a zavart, ha észben tartjuk, hogy az ördögre használt szónak nincsen többesszáma, és kizárólag magára a Sátánra vonatkozik. Ezért valahányszor többesszámmal találkozunk az Újszövetségben, biztosra vehetjük, hogy az eredetiben *daimónia* van, melyet démonoknak kell fordítani⁹.

---

9 Kivételt képez Károlinál pl. a Mt 25,41, melyben az „ördögök” eredetije „diabolosz” és nem „daimónia” – a 2011-es revideált Károli már „ördög”-öt ír – a ford.

Ezek a démonok ugyanazok, mint a gonosz és tisztátalan szellemek, amint azt a következő szakaszokban láthatjuk: „Amikor pedig beesteledett, sok *démontól* megszállottat hoztak hozzá, szavával kiűzte a *szellemeket* és a betegeket mind meggyógyította” (Mt 8,16). Lukács evangéliumában pedig azt olvassuk: „Visszatért pedig a hetven tanítvány örömmel, mondván: Uram, még a *démonok* is engednek nekünk a te neved által.” Jézus pedig így válaszol: „De ne azon örüljete, hogy a *szellemek* engednek nektek; örüljete inkább azon, hogy neveitek be vannak írva a mennyben” (Lk 10,17.20). Máténál úgy mondja, hogy a *démon* ment ki a holdkóros fiúból (Mt 17,18), Márk evangéliumában viszont ugyanazt a démont *tisztátalan szellemnek*, valamint *néma és süket szellemnek* nevezi. Lukács pedig arról ír, hogy volt „néhány asszony, akiket *gonosz szellemektől* szabadított meg, és betegségekből gyógyított meg”, és az első, akit említ: „Mária, akit Magdalainak neveztek, akiből hét *démon* ment ki” (Lk 8,2-3). A démonok és a gonosz szellemek tehát egymás szinonimái.

Ezeket azonban gondosan meg kell különböztetni az angyaloktól; a gonoszoktól és a jóktól egyaránt. Hiszen az angyalok nem testetlen szellemek – ahogyan azt Urunk szavaiból megtudjuk, aki azt mondta, hogy a feltámadás gyermekei hasonlóak lesznek az angyalokhoz –, hanem szellemi testtel vannak felöltözve, olyannal, amilyen nekünk is meg lett ígérve¹⁰, ha méltónak ítéltetünk arra, hogy eljussunk „a másik világkorszakba, és a halottak közül való feltámadásra”¹¹ (Lk 20,35).

Ezt a különbséget a zsidók világosan megértették, a Cselekedetek könyvében ugyanis azt olvassuk, hogy a farizeusok így szóltak Pállal kapcsolatban: „Semmi rosszat sem találunk ez emberben; ha pedig szellem szólott neki, vagy angyal, ne tusakodjunk Isten ellen” (Csel 23,9). A megelőző versben pedig azt olvassuk ellenfeleikről, a szadduceusokról, hogy tagadják az angyalok és szellemek létezését.

A „démon” szó klasszikus jelentése.

Mit jelent hát az a szó, hogy „démon”? Platón a *daémon*-ból származtatja, mely a *dáó*-ból képzett melléknév, és értelmest, intelligenst jelent; a modern tudósok szerint *daió*, ami azt jelenti, oszt, kioszt, olyan értelemben, hogy „aki valakinek valamilyen sorsot oszt ki”. Mi Platón véleményére hajlunk, mely révén ez a szó arra a felsőbbrendű ismeretre utal, mellyel a testetlen szellemek elvileg bírnak.

A klasszikus szerzők a következőképpen használták: Homérosznál az istenekre vonatkozik, de nem szabad elfelednünk, hogy Homérosz istenei pusztán természetfeletti tulajdonságú emberek. Ezután egyfajta köztes és alsóbbrendű istenségre használták. „Az istenség – mondja Platón – nem érintkezik közvetlenül az emberrel; hanem minden érintkezés és párbeszéd az istenek és az emberek között démonok közvetítésével történik.” Továbbá elmagyarázza, hogy „a démon tolmács és követ az emberektől az istenek felé, és az istenektől az emberek felé; az egyiknek az imádságait és az áldozatait, a másinak a rendelkezéseit és az áldozatok jutalmát közvetíti.”

Ha arra vagyunk kíváncsiak, honnét jönnek ezek a démonok, megtudjuk tőle, hogy ezek nem mások, mint az aranykorban élt emberek szellemei, akik gondviselő istenekként viselkednek – kanonizált hősök, eredetüket és működésüket tekintve pedig pontosan megegyeznek a római egyház szentjeivel. Hésziodosznak az emberi nemzetség korszakairól szóló érdekes leírásában a következőket találjuk:

¹⁰ Vesd össze: Fil 3,21 és Lk 24,39

¹¹ Gondosan különbséget kell tennünk a halottak közül való feltámadás és a halottak feltámadása között. Az utóbbi természetesen az utolsó feltámadást jelenti, amikor mindenki, aki akkor a sírban van, meghallja az Ember Fiának hangját, és előjön; az előző kifejezés viszont arra vonatkozik, amikor a halottak sokaságából a kevés számú kiváltságost előhívják; ez egyedül Krisztus feltámadására használatos, vagy az első feltámadásra a Jelenések 20,4-6-ban. Lásd még: Cselekedetek 3,15; Lukács 20,35 és Filippi 3,11.

„Emberi nemzetséget először fényes aranyból
készítettek az istenek, ők, az Olümposzon élők.
Akkor még mindenki fölött Kronosz égi király volt,
s könnyű szívvel, akárcsak az istenek, élt a halandó,
távol a bajtól, távol a jajtól, még az öregség
sem járt köztük, mindvégig duzzadt az erőtlől
karjuk s lábuk, a kórság még nem törte meg őket;
mint lágy álom jött a halál rájuk, s amíg éltek,
csak jóban volt részük; a föld meghozta magától
bő termését és dolgozni merő gyönyörűség
volt, sok jó közepette, a dús legelőn legelészett
nyájuk, s kedvelték az olümposzi boldogok őket.
Majd aztán, hogy a föld befogadta magába e fajtát,
jótét lelkek [démonok] lettek, a nagy Zeusz rendeletére,
földönjáró hű őrzői az emberi nemnek,
minden gaztettet meglátnak, s őrzik a törvényt,
míg magukat köd leplezi, úgy járják be a földet,
gazdagság-gyarápítók [elosztói], mert az övék ez a rang is.”¹²

Ha visszaemlékszünk, hogy a Biblia tanítása szerint a pogány istenek valójában a jóslatokat ihlető és az imádatot elfogadó gonosz angyalok és démonok voltak, könnyen megérthetjük, hogy az aranykor, melyről az ősi énekmondók oly elragadtatottan énekeltek, nem a Paradicsomra, hanem a korábbi világra hasonlít, amikor a Sátán hatalma még érintetlen volt. A mennyei dinasztiában történt változást, Kronosz (Saturnus) kivetését pedig mindig úgy említik, mint ami a végét jelentette ennek a romlatlan örömmek.

Nem kell meglepődnünk azon, hogy Hésziodosz milyen pozitív befolyást tulajdonít a démonoknak. Egy pogány versben ugyanis nem számíthatunk másra, mint hogy azt tudjuk meg, amit e világ fejedelme akar mondani, és nem kell csodálkoznunk, ha elismerően nyilatkozik saját szolgáliról¹³.

Az ihletett szerzők által leírt események úgy tűnik, azonosítják az újszövetségi magyarázatot a klasszikussal.

Ilyenek tehát a klasszikus ókori szerzők démonjai. És nem is indokolja semmi, hogy más jelentést adjunk ennek a kifejezésnek az Újszövetségben. Mert nagyon is lehetséges, hogy ezek a démonok nem mások, mint azoknak a szellemei, akik ezen a földön éltek a Teremtés könyvének második verse előtt, és akiket a nagy pusztítás idején Isten megfosztott a testüktől, de továbbra is meghagyta őket vezetőjük hatalma alatt, kinek sorsában végül osztozni fognak; kinek bűnét jóváhagyták, és amelyben maguk is részt vettek. Az Ige gyakran említi valamit, ami bizonyosan alátámasztani látszik ezt az elméletet: azt olvassuk ugyanis, hogy a démonok folyton megszállják az emberek testét, és a sajátjukként akarják használni azt. Lehetséges vajon, hogy ez a vonzódás valamilyen gyötrő nyughatatlanságot jelez, mely annak érzetéből fakad, hogy valami tökéletlen, valami hiányzik? Abból a vágyakozásból ered vajon, hogy kimeneküljenek a lemeztelenítettség elviselhetetlen állapotából – amelyre nem lettek teremtve – ami annyira erőteljes, hogy ha ezt a sóvárgást nem tudják máshogyan kielégíteni, akár disznók szennyes testébe is bemennek (Mt 8,31)?

Sátán és angyalai esetében nem olvasunk ilyen vonzódásról; ezek kétségtelenül megtartották éteri testüket – különben hogyan küzdhetnének Isten angyalaival? – és nagy valószínűség szerint

---

12 Hésziodosz: Munkák és napok – Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása.

13 – és azon sem, ha éppen hazudik velük kapcsolatban (a ford).

megvetéssel tekintenéek az emberek durva és esetlen sátorára. Persze nyilván be tudnak lépni az emberi test keretei közé, de csak akkor, ha ez valamilyen gonosz terv végrehajtása szempontjából feltétlenül szükséges.

Az Ószövetségben is megkülönböztethetjük a Sátán alattvalóinak két csoportját.

Az Újszövetségben tehát Sátán szellemi alattvalóit világosan két csoportra lehet osztani; és az Ószövetségben sem nehéz felfedezni ezt a kettőt. Olyan angyalok, mint Perzsia és Görögország fejedelme, melyekről már beszéltünk, természetesen az első csoporthoz tartoznak; míg a kísértetek („halottak” szellemei), és minden bizonnyal a Sédim¹⁴, Száír¹⁵, Lilith¹⁶, Cíim¹⁷ és Íim¹⁸ a démonokkal lehetnek azonosak.

Az emberi maradványok hiánya a geológiai rétegekben nem bizonyíték arra, hogy ne léteztek volna Ádám előtt emberek.

Magától értetődően felmerül itt azonban a kérdés: Ha valóban létezett egy Ádám előtti emberfaj a földön, miért nem találjuk ennek nyomait a fossziliákban? Bizonyos, hogy nem találtak eddig emberi csontokat a kőzetek között; de ha találnának, az sem mondana ellent a Bibliának.

Azonban az Ádám előtti emberek fosszilis maradványainak hiánya nem jelent valódi akadályt az általunk képviselt nézet számára. Hiszen egyáltalán nem ismerjük annak a hajdani világnak az életkörülményeit, mely könnyen lehet, hogy nem olyan volt, mint a miénk, sőt, valószínű, hogy nagyban különbözött. Ádám ugyanis a korábban kudarcot vallott lakók után lett teremtve, sőt, amint azt látni fogjuk, azoknak pontosan a szeme előtt. Ezért lehet, hogy a halál nem érintette ezeket az ősi teremtményeket egészen a végső pusztulásig, és hogy az állat- és növényvilág romlása és folyamatos kihalása végig ott játszódott le előttük, figyelmeztetve őket a haragra, mely végül el fogja érni őket is, ha nem térnek meg. Lehet, hogy úgy lett végük, hogy testük alkotóelemeire bomlott, meztelenül hagyva a szellemet ahelyett, hogy a szellem távozott volna el először, és a test utána bomlott volna föl, mint a mi esetünkben. Lehet, hogy valamilyen pusztító dögvészt bocsátott rájuk az Úr, mely kellemes külsejüket a rothadás felismerhetetlen masszáivá változtatta (Zak 14,12), vagy egy pillanat alatt hamuvá tette őket a földön (Ez 28,18). Lehet, hogy a föld megnyitotta száját, és elnyelte őket mindenestül, és élve szálltak alá (4Móz 16,30). Lehet, hogy mind ott veszttek el, ami most számunkra a mélység, és maradványaikat az óceán mélyének lerakódásai rejtik. A mi mostani lakhelyünk fölött kétségkívül egykor tenger hullámzott, az övék fölött pedig talán most van tenger.

Vagy a tenger mélye, vagy egy közvetlenül az alatti hely lehet a démonok börtöne.

Valóban találunk utalásokat, melyek legutóbbi elméletünket valamelyest igazolhatják, és ezeket a testetlen szellemeket összeköthetik a földrajzi területtel, mely testben elkövetett bűnük és az őket végül elérő jogos büntetésük színhelye lehetett. A Biblia legalábbis említést tesz egy börtönről, amely vagy a tenger mélyén van, vagy valahogyan kapcsolódik ahhoz, és amelyben valószínűsíthetjük, hogy már sok démon van bezárva, de időről időre új foglyokat helyeznek ugyanezen korlátok közé, valahányszor egy, a szokásosnál is vakmerőbb merészség Isten igazságos felháborodásáért kiált, ami az elkövető gonosz és kártékony karrierjének azonnali végét jelenti.

Bizonyos, hogy valami hasonló dolognak az ismerete rémisztette meg azt a légiónyi szellemet, akitől az Úr a gadaréust megszabadította; különben milyen egyéb jelentést tulajdoníthatnánk annak, hogy könyörögve kérik, ne parancsolja őket a mélységbe (Lk 8,31)? Máténál más szavak

---

14 Zsolt 106,37; 5Móz 32,17

15 Ézs 13,21; Ézs 34,14

16 Ézs 34,14

17 Zsolt 72,9; Zsolt 74,14; Ézs 13,21; Ézs 34,14; Jer 50,39

18 Ézs 13,22; Ézs 34,14

szerepelnek, ott attól félnek, hogy ne gyötörje meg őket idő előtt az Úr (Mt 8,29). Az utóbbi kifejezésmód azonban ugyanarra a dologra utal, mint az előző; és ebből azt kell megértenünk, hogy egy bizonyos, előre meghatározott és általuk jól ismert időben mindazok a démonok, akik még szabadon vannak, ugyanabba a börtönbe fognak kerülni. Ennek „a mélység” a neve¹⁹, és egyes igeszakaszokban, például a Jelenések kilencedik fejezetében ez a szó egyértelműen a föld tüzes belsejére utal; de használják a tenger mélységére is, ami összhangban is van a szó eredetével. A Szeptuagintában például ezzel fejezik ki azt a mélységet, mely fölött sötétség lebegett a hat napot megelőzően, valamint a föld nagy mélységeit is, ahonnan feltörtek azok a források, melyek elárasztották a földet. A kapcsolat lehet pusztán annyi közöttük, hogy mindkettő mélységet jelent; de nem tűnik lehetetlennek, hogy a föld közepében lévő mélységet azért nevezik így, mert az a rekesz, mely alkotja, közvetlenül alatta terül el, és oda bejutni a tenger mélyén át lehet, és a tengerfenék esetleg lezárja azt. Talán ezért van, hogy az utolsó ítélet után, amikor a mélység minden fogvatartottját már bedobták a tűzzel és kénnel égő tóba, nem lesz többé tenger a helyreállított földön.

A „tenger kiadta a benne levő halottakat” – kifejezés lehetséges jelentése.

Ha valóban a tengerfenék zárja le ezt alvilágot, és tudjuk, hogy a tengert is szokták mélységnek nevezni (ahogyan a mélytengert is), ez segíthet annak a szakasznak az értelmezésében, mely mindeközéig nem kapott megfelelő magyarázatot. Az utolsó ítéletről szóló leírásban ugyanis azt olvassuk: „és kiadta a tenger a benne levő halottakat és a halál és a Hádész (a láthatatlan) is kiadta a benne lévő halottakat és megítéltek kit-kit tettei szerint (Jel 20,13 – Vida ford.). (Hádész: a láthatatlan világ; a „pokol” helytelen fordítás.) Általában ezt úgy értelmezik, hogy a tenger azoknak a maradványait adja ki, akik megfulladtak benne, vagy akiket hajókról a tengerbe temettek. Ha azonban csak ennyiről lenne szó, miért nem olvasunk arról, hogy a föld is kiadja a benne lévő sokkal több halottat, akiket föld temetett be? Ahelyett azonban, hogyan a tengert a földdel kapcsolná össze, azt látjuk, hogy a halállal és a láthatatlan világgal köti össze; azaz olyan helyek közt sorolja föl, melyek nem anyagi testek maradványaival, hanem testetlen szellemekkel vannak megtöltve.

Ez megkerülhetetlen akadályt jelent az általános értelmezés számára; azonban ha a tenger valóban a démonok börtöne, minden nehézség eltűnik, és ebben az esetben könnyen megérthetjük, miért ez adja ki *először* a halottakat. Mert mindenki a maga rendje szerint lesz megítélve, és ezért a halál és a Hádész foglyai közül először ezek az Ádám előtti teremtmények kerülnek ítéletre, akik megtöltik azt a megszámlálhatatlan börtöncellát, mely talán kizárólag jelenlegi világunk gonosztevőivel van tele.

Végkövetkeztetés és gyakorlati alkalmazás.

Most azonban tovább kell lépnünk ettől a hatalmas témakörtől, hiszen kellőképpen bemutattuk a korábbi korszakok és az Ádám előtti pusztulás nyomait az Igében. Mivel azonban az elénk tárult kép ugyancsak homályos, nem szabad azzal áltatnunk magunkat, hogy élesen körülhatárolt dolgokat látunk. Ha afölött bölcselkedünk, mint ami meg van írva, akkor könnyen belegabalyodunk a Sátán hálójába, amelyből azután lehetetlen kiszabadulni.

Ne mulasszunk el azonban megtanulni egy nagyon fontos leckét ezekből a csodálatos dolgokból, melyeken gondolkodtunk: A lázadás következménye romlás és pusztulás, bármennyire nemes, bölcs, vagy szép legyen is a vezetője. Mert még Lucifernek, a hajnal fényes fiának, Isten legmagasztosabb angyalának is nagy esése volt, sőt nemsokára minden bölcsességétől, erejétől és szépségétől is meg lesz fosztva, és kitalászik a mélység örök éjszakájába. A teremtménynek

---

¹⁹ Az *abüsszosz*: a (fosztóképző) + *büsszosz*. Utóbbi „mélység”-et, különösen a tenger mély vizét jelenti, együtt azonban feneketlen mélységet.

ugyanis csak egyféle viszonyulása lehet Teremtőjéhez és Megtartójához, ez pedig nem más, mint az Ő akaratának való teljes önalávetés és feltétel nélküli engedelmesség.

Gondolja ezt meg jól minden öntelt és büszke ember a földön, aki esztelenül Isten ellen és a maga hasznára fordítja képességeit, melyeket mind az Ő nagylelkűségének köszönhet; mindenki, aki makacs önfejűségében a maga csalárd szíve szerint jár. A törvénynek való ellenszegülés következménye azonban elkerülhetetlenül pusztulás kell legyen, különben az egész világegyetem igen hamar anarchiába süllyedve hullana szét. Teremtményei maradékának érdekében Isten irgalma csak egy meghatározott időre szól; és hacsak a lázadó nem tér meg idejében, és nem szabadul meg attól, amitől szíve felfuvalkodott, engedve, hogy a Mindenható Isten keze összetörje azt, akkor az örök sötétség rettenetes némaságába kell lesüllyednie (1Sám 2,9).

Fordítás: <https://hitunkcelja.wordpress.com/>